

FRA pranešimas spaudai
Viena, 2021 m. vasario 19 d.

Smurto ir priekabiavimo mastas visoje Europoje gerokai viršija oficialius rodiklius

Per vienus metus daugiau kaip ketvirtadalis europiečių patyrė priekabiavimą, o 22 mln. buvo fiziškai užpulti. Tačiau paprastai nusikaltimų aukos apie tai nepraneša. Joms dažnai sunku pasinaudoti savo teisėmis ir jos jaučiasi negalinčios apie tai kalbėti. Tai rodo pirmojo ES pagrindinių teisių agentūros (FRA) ES masto gyventojų tyrimo rezultatai apie patirtus nusikaltimus. Rezultatai rodo, kaip tikslinės priemonės gali padėti valdžios įstaigoms remti aukas ir sudaryti palankesnes sąlygas pranešti apie nusikaltimus ir siekti teisingumo.

„Didelis oficialių nusikalstamumo rodiklių ir nuo nusikaltimų nukentėjusių žmonių patirties skirtumas atskleidė tikrąjį nusikalstamumo mastą ES. Iš nustatytų faktų matyti, kad nuo nusikaltimų ypač nukenčia jaunimas, žmonės, kurie nelaiko savęs heteroseksualiais, ir žmonės su negalia, – sako FRA direktorius [Michael O’Flaherty](#). – ES turi teisės aktus, kuriais siekiama užtikrinti nusikaltimų aukų teises, kaip nustatyta ES pagrindinių teisių chartijoje. Nacionalinės vyriausybės turi dėti daugiau pastangų, kad užtikrintų aukoms jų teises ir suteiktų joms reikalingą pagalbą.“

Aukos dažnai nežino savo teisių arba neturi balso. Jos nepraneša apie nusikaltimus bijodamos nusikaltėlio keršto ar bauginimo.

FRA ataskaita „[Nusikaltimai, saugumas ir aukų teisės](#)“ turėtų padėti nacionalinės politikos formuotojams, įgyvendinantiems savo tarptautinius įsipareigojimus ir ES nukentėjusiųjų teises reglamentuojančius teisės aktus. Ji papildo ES strategiją dėl aukų teisių, kuria siekiama paskatinti nusikaltimų aukas dažniau apie juos pranešti. Valstybės narės raginamos:

- **Užtikrinti teisę kreiptis į teismą.** Per penkerius metus iki tyrimo beveik kas dešimtas ES gyventojas (9 proc.) – nuo 3 proc. iki 18 proc., priklausomai nuo šalies, – patyrė smurtą. Priekabiavimą patyrė 41 proc. ES gyventojų – nuo 15 proc. iki 62 proc. Šalys turėtų pasirūpinti, kad visos aukos, įskaitant pažeidžiamiausias, gautų reikiamą informaciją, pagalbą ir apsaugą, ir galėtų dalyvauti baudžiamajame procese. Tai taikytina ir nusikaltimams internete.
- **Teikti tikslinę pagalbą.** Beveik ketvirtadalis jaunuolių (23 proc. 16–29 metų amžiaus žmonių) ir penktadalis LGBTI save laikančių asmenų (19 proc.), neįgaliųjų (17 proc.) arba priklausančių etninei mažumai (22 proc.) nurodė, kad per pastaruosius penkerius metus patyrė fizinę agresiją. Šalys turėtų skirti ypatingą dėmesį specialiesiems įvairių grupių poreikiams, kad jos būtų geriau apsaugotos nuo smurto. Jos taip pat turėtų jas suprantamai informuoti apie jų teises.
- **Veiksmingiau teikti pagalbą moterimis.** Daugiau kaip trečdalis fizinio smurto prieš moteris atvejų (37 proc.) įvyksta namuose, o psichologinį poveikį po jų jaučia 69 proc. aukų. Beveik tris iš keturių seksualinio priekabiavimo incidentų (72 proc.) prieš moteris įvykdo nežinomi asmenys. Dauguma šių incidentų įvyksta viešose vietose. Šalys turėtų užtikrinti, kad teisinės sankcijos, švietimas ir mokymas, aukų teisių apsauga ir parama joms būtų taikomi atsižvelgiant į lyčių aspektą. Tai apima nusikalstamumo prevenciją šviečiant vyrus, kurie dažniausiai vykdo tokius nusikaltimus.
- **Sudaryti palankesnes sąlygas pranešti apie nusikaltimus.** Tik trečdalis (30 proc.) fizinio užpuolimo aukų praneša apie tai policijai ir tik dešimtadalis (11 proc.) – apie priekabiavimą. Pranešimo lygiai įvairiose šalyse skiriasi, o tai rodo kultūrinius skirtumus ir skirtingą pasitikėjimo lygį. Vyresnio amžiaus žmonės, kurių

išsilavinimo lygis žemesnis arba kuriems sunku išgyventi finansiškai, paprastai mažiau linkę kreiptis į teisėsaugą. Šalys turi dėti daugiau pastangų, kad paskatintų žmones pranešti apie nusikaltimus ir sudarytų tam palankesnes sąlygas. Tai apima ir kitų būdų, pavyzdžiui, pilietinės visuomenės ar sveikatos priežiūros paslaugų, naudojimą siekiant surinkti duomenis apie nusikaltimus, informuoti aukas apie jų teises ir nukreipti jas į atitinkamas paramos tarnybas.

Ataskaitoje analizuojama 35 tūkst. žmonių nuomonė ir patirtis, susijusi su smurtu, priekabiavimu, įsilaužimais ir vartotojų apgaulėmis, taip pat poveikis aukoms. Rezultatai taip pat atspindi žmonių nuomonę apie saugumą ir jų norą reaguoti matant daromą nusikaltimą.

Tai viena iš teminių ataskaitų, kuriose analizuojamos žmonių nuomonės ir patirtys žmogaus teisių klausimais. Tyrimo išvados parengtos remiantis atsakymais, kuriuos pateikė [FRA pagrindinių teisių padėties tyrime](#) dalyvavę žmonės iš visų ES valstybių narių, Šiaurės Makedonijos ir Jungtinės Karalystės. Tyrimas buvo vykdomas 2019 m. sausio–spalio mėn.

FRA vardu duomenis rinko „Ipsos MORI“. Ji bendradarbiavo su Nyderlandų statistikos tarnyba (CBS), Liuksemburgo *Centre des Technologies de l'Information de l'Etat* (CTIE) ir Austrijos statistikos tarnyba „Statistik Austria“.

Jei norite sužinoti daugiau, prisijunkite prie FRA internetinės diskusijos „[Nusikaltimai, aukos ir teisės. Ką ES šalys gali padaryti, kad sustiprintų aukų teises?](#)“ 2021 m. vasario 19 d. 10.30 val. Vidurio Europos laiku.

Peržiūrėkite klausimus ir atsakymus, pasinaudokite internetine duomenų naršykle [rinkinyje spaudai](#) arba kreipkitės: media@fra.europa.eu arba telefonu: +43 1 580 30 653